

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 165/19
U Luxembourg 19. prosinca 2019.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-311/18
Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Limited, Maximilian
Schrems

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika Saugmandsgaarda Øea Odluka Komisije 2010/87/EU o standardnim ugovornim klauzulama za prijenos osobnih podataka obrađivačima u trećim zemljama valjana je

Opća uredba o zaštiti podataka (OUZP)¹, kao i Direktiva o obradi osobnih podataka koju je zamijenila², propisuje da se osobni podaci mogu prenijeti u treću zemlju ako ta zemlja osigurava primjerenu razinu zaštite tih podataka. U nedostatku Komisijine odluke o primjerenosti razine zaštite koja je osigurana u predmetnoj trećoj zemlji, voditelj obrade ipak može izvršiti prijenos ako za to predvidi odgovarajuće zaštitne mjere. Te zaštitne mjere mogu, među ostalim, biti u obliku ugovora između izvoznika i uvoznika podataka koji sadržava standardne klauzule o zaštiti propisane odlukom Komisije. Komisija je Odlukom 2010/87/EU³ uspostavila standardne ugovorne klauzule za prijenos osobnih podataka obrađivačima u trećim zemljama. Ovaj se predmet odnosi na valjanost te odluke.

Činjenično stanje i pozadina glavnog postupka

Pozadina glavnog postupka je postupak koji je pokrenuo Maximilian Schrems, austrijski korisnik Facebooka, koji je već bio povod za presudu Suda od 6. listopada 2015. (predmet Schrems)⁴.

Facebook Ireland, irsko društvo kći Facebooka Inc., prenosi, u cijelosti ili djelomično, podatke korisnika Facebooka koji imaju boravište u Uniji, kao što je slučaj s M. Schremsom, na poslužitelje koji su smješteni na državnom području Sjedinjenih Američkih Država, gdje su i obrađivani. M. Schrems je 2013. podnio pritužbu irskom tijelu odgovornom za nadzor primjene odredaba o zaštiti osobnih podataka (u daljnjem tekstu: nadzorno tijelo), smatrajući da, s obzirom na otkrića Edwarda Snowdena u vezi s aktivnostima obavještajnih službi Sjedinjenih Američkih Država (osobito onih National Security Agencyja ili NSA), pravo i praksa u Sjedinjenim Američkim Državama ne pružaju dovoljnu zaštitu podataka prenesenih u tu zemlju od nadzornih aktivnosti javnih tijela. Nadzorno tijelo odbilo je tu pritužbu osobito zato što je Komisija u svojoj odluci od 26. srpnja 2000.⁵ ocijenila

¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (SL 2016., L 119, str. 1.)

² Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL 1995., L 281, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.)

³ Odluka Komisije od 5. veljače 2010. o standardnim ugovornim klauzulama za prijenos osobnih podataka obrađivačima u trećim zemljama u skladu s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2010., L 39, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 250.), kako je izmijenjena Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2016/2297 od 16. prosinca 2016. (SL 2016., L 344, str. 100.)

⁴ Presuda Suda od 6. listopada 2015., *Schrems*, [C-362/14](#) (vidjeti i [PM br. 117/15](#))

⁵ Odluka Komisije 2000/520/EZ od 26. srpnja 2000. sukladno s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o primjerenosti zaštite koju pružaju načela privatnosti „sigurne luke” i uz njih vezana često postavljana pitanja koje je izdalo Ministarstvo trgovine SAD-a (SL 2000., L 215, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 16., svezak 3., str. 9.)

da Sjedinjene Američke Države u okviru takozvanog sustava „sigurne luke“⁶ osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite prenesenih osobnih podataka.

Sud je presudom Schrems, odgovarajući na pitanje High Courta (Visoki sud, Irska), odluku o „sigurnoj luci“ proglasio nevaljanom.

Nakon presude Schrems sud koji je uputio zahtjev poništio je odluku kojom je nadzorno tijelo odbilo pritužbu M. Schremsa te ju je uputilo tom tijelu na ponovno ispitivanje. Predmetno je tijelo pokrenulo istragu i pozvalo M. Schremsa da, s obzirom na nevaljanost odluke o „sigurnoj luci“, preoblikuje svoju pritužbu.

M. Schrems je stoga zatražio od Facebooka Ireland da iznese pravne osnove na kojima se temelji prijenos osobnih podataka korisnika Facebooka iz Unije u Sjedinjene Američke Države. Facebook Ireland uputio je pak na Sporazum o prijenosu i obradi podataka (*data transfer processing agreement*) koji je zaključen između njega i Facebooka Inc. i koji je primjenjiv od 20. studenoga 2015. te se pozvao na Odluku 2010/87.

U svojoj preoblikovanoj pritužbi M. Schrems je naveo da, s jedne strane, klauzule tog sporazuma nisu usklađene sa standardnim klauzulama propisanim Odlukom 2010/87 i da, s druge strane, te standardne klauzule ne mogu u svakom slučaju biti osnova za prijenos u Sjedinjene Američke Države osobnih podataka koji se na njega odnose. M. Schrems u biti navodi da nijedan pravni lijek ne omogućuje predmetnim osobama da u Sjedinjenim Američkim Državama obrane svoja prava na poštovanje privatnosti i zaštitu osobnih podataka. U tim je okolnostima M. Schrems zatražio od nadzornog tijela da obustavi taj prijenos na temelju Odluke 2010/87.

Svojom je istragom nadzorno tijelo nastojalo utvrditi osiguravaju li Sjedinjene Američke Države primjerenu zaštitu osobnih podataka građana Unije i, ako ne, je li primjena standardnih ugovornih klauzula dovoljna mjera za zaštitu njihovih temeljnih prava i sloboda. Smatrajući da odluka o pritužbi M. Schremsa ovisi o valjanosti Odluke 2010/87, nadzorno tijelo pokrenulo je postupak pred High Courtom kako bi on o tome mogao pitati Sud. High Court uputio je zahtjev za prethodnu odluku koji je navedeno tijelo zatražilo.

U današnjem mišljenju **nezavisni odvjetnik Henrik Saugmandsgaard Øe predlaže Sudu da na prethodna pitanja odgovori da njihovom analizom nije utvrđen nijedan element koji bi utjecao na valjanost Odluke 2010/87.**

Nezavisni odvjetnik najprije navodi da je jedina svrha glavnog postupka da se utvrdi je li Odluka 2010/87 kojom je Komisija uspostavila standardne ugovorne klauzule i na temelju kojih je izvršen prijenos iz pritužbe M. Schremsa valjana.

Nezavisni odvjetnik, kao prvo, smatra da se pravo Unije primjenjuje na prijenose osobnih podataka u treću zemlju kada su oni izvršeni u komercijalne svrhe, čak i ako postoji vjerojatnost da će javna tijela treće zemlje prenesene podatke obrađivati radi nacionalne sigurnosti.

Kao drugo, nezavisni odvjetnik utvrđuje da je cilj odredaba OUZP-a o prijenosu trećim zemljama da osiguraju kontinuitet visoke razine zaštite osobnih podataka, bilo da se podaci prenose na temelju odluke o primjerenosti bilo u skladu s primjerenim zaštitnim mjerama koje pruža izvoznik. Prema njegovu mišljenju, postizanje tog cilja razlikuje se, međutim, ovisno o pravnoj osnovi prijenosa. S jedne strane, odlukom o primjerenosti nastoji se utvrditi da određena treća zemlja osigurava, na temelju prava i prakse koji se u njoj primjenjuju, razinu zaštite temeljnih prava osobe čiji su podaci preneseni, a koja je u bitnom istovjetna onoj koja proizlazi iz OUZP-a tumačene u svjetlu Povelje. S druge strane, **primjerene zaštitne mjere koje pruža izvoznik, osobito na temelju ugovora, moraju i same osigurati takvu razinu zaštite.** U tom pogledu standardne ugovorne klauzule koje je donijela Komisija predviđaju opći mehanizam primjenjiv na prijenose bez obzira na treću zemlju odredišta i na razinu zaštite koja je u njoj osigurana.

⁶ Sustav sigurne luke podrazumijeva niz načela o zaštiti osobnih podataka koja poduzeća iz Sjedinjenih Američkih Država mogu, ako to žele, prihvatiti.

Nezavisni odvjetnik, kao treće, ispituje valjanost Odluke 2010/87 u odnosu na Povelju. On smatra da to što ta odluka i standardne ugovorne klauzule koje su njome propisane ne obvezuju tijela treće zemlje odredišta i ne sprječavaju ih da uvozniku nametnu obveze koje nisu u skladu s tim klauzulama samo po sebi ne čini navedenu odluku nevaljanom. Usklađenost Odluke 2010/87 s Poveljom ovisi o tome postoje li dovoljno čvrsti mehanizmi koji osiguravaju da prijenosi na temelju standardnih ugovornih klauzula budu suspendirani ili zabranjeni u slučaju njihove povrede ili nemogućnosti poštovanja.

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, to je tako ako postoji **obveza – voditeljâ obrade i, u slučaju njihova nepostupanja, nadzornih tijela – suspenzije ili zabrane prijenosa kada se zbog sukoba između obveza iz standardnih klauzula i onih nametnutih pravom treće zemlje odredišta te klauzule ne mogu poštovati.**

Nezavisni odvjetnik nadalje utvrđuje da sud koji uputio zahtjev neizravno dovodi u pitanje određene Komisijine ocjene iz odluke od 12. srpnja 2016. o takozvanom „sustavu zaštite privatnosti”⁷. U toj je odluci Komisija utvrdila da Sjedinjene Američke Države osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite podataka koji se prenose iz Unije u okviru sustava koji je njome utvrđen, osobito u pogledu zaštitnih mjera koje se odnose na pristup američkih obavještajnih tijela tim podacima kao i u pogledu pravne zaštite za osobe čiji se podaci prenose⁸. Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, za rješenje spora u glavnom postupku nije nužno da Sud odluči o valjanosti odluke o „sustavu zaštite privatnosti” jer se taj spor odnosi samo na valjanost Odluke 2010/87. Nezavisni odvjetnik, međutim, podredno navodi razloge zbog kojih dvoji o valjanosti odluke o „sustavu zaštite privatnosti” u odnosu na prava na poštovanje privatnosti i na zaštitu osobnih podataka kao i prava na djelotvoran pravni lijek.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s čitanja mišljenja nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

⁷ Provedbena odluka Komisije (EU) 2016/1250 od 12. srpnja 2016. o primjerenosti zaštite u okviru europsko-američkog sustava zaštite privatnosti u skladu s [Direktivom 95/46] (SL 2016., L 207, str. 1.)

⁸ Poput odluke o „sigurnoj luci” prije nje i odluka o „sustavu zaštite privatnosti” temelji se na tome da poduzeća dobrovoljno usvoje niz načela o zaštiti osobnih podataka.